

Panorama de la literatura religiosa

per Francesc Torralba

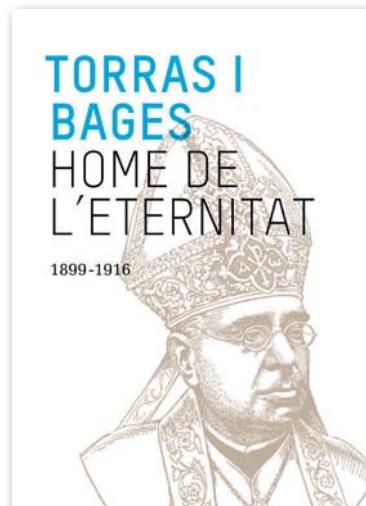
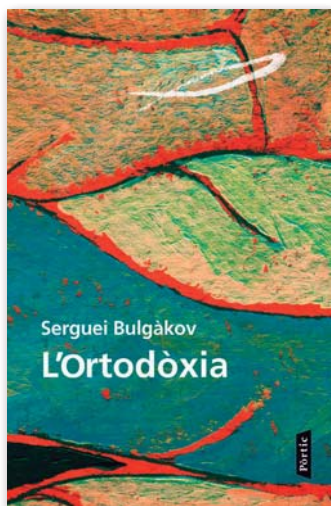
1. Pensament

En el camp del pensament, és interessant remarcar, dins del panorama de la literatura religiosa del 2016, la publicació *Filosofia i teologia a «Incerta Glòria»*. Joan Sales repensa *mig segle de cultura catalana*, de Josep-Ignasi Saranyana, monografia publicada per la Reial Acadèmia de Doctors. Aquesta dissertació és el discurs d'ingrés a la citada Acadèmia per part del professor emèrit de la Universitat de Navarra. És un estudi del rerefons filosòfic, metafísic i religiós d'aquesta novel·la de Joan Sales, un dels cimals de la narrativa catalana. Explora els diversos nivells semàntics de la narració i els referents implícits que nodreixen les cosmovisions dels seus personatges. Especialment interessant és la part dedicada a la influència de Søren Kierkegaard en Joan Sales. Un dels personatges es defineix com una «modesta gallina del corral de Kierkegaard».

Norbert Miracle ha editat *Un amor sense límits. Les catorze obres de la misericòrdia* (Claret). El llibre ressegueix les anomenades catorze obres de misericòrdia, set de corporals i set d'espirituals, segons la tipologia emprada en els catecismes catòlics tradicionals, que molts havíem après d'infants i que són de la més urgent actualitat. Es tracta, com proposa el papa Francesc en *Misericordiae vultus*, la butlla de proclamació del Jubileu Extraordinari, de respondre catorze actituds fonamentals que tradueixen la vida cristiana en termes de misericòrdia. Les accions que se'n

deriven són nombroses i variades, i cal una sana imaginació per anar extraient conseqüències dels catorze enunciats. Són «obres» que es poden multiplicar i créixer en la mesura de les necessitats que sorgeixen en el nostre món i en els diversos contextos que el configuren. El seu denominador comú és, però, un de sol: la commoció interior davant una necessitat material que resulta imprescindible per a viure, i la sensibilitat del cor davant una persona que pateix pel fet d'estar mancada d'una visió o d'una llum. Per això, la divisió de les obres de misericòrdia entre corporals i espirituals cobreix tots els àmbits de la vida.

És una notícia excel·lent la publicació de *L'Ortodòxia* (Pòrtic) de Serguei Bulgàkov dins de la col·lecció «Clàssics Cristians del segle XX». Aquest text, tot i estar escrit originalment en rus, aparegué primer en traducció francesa, l'any 1932, i va marcar fortament els ambients cristians occidentals, perquè trencava el mur d'ignorància i oferia per primera vegada una visió global de la doctrina, de l'eclesiologia i de la pietat cristiana en la seva versió ortodoxa. El llibre conté una exposició molt completa de l'essència mateixa de l'ortodòxia. Cal posar l'èmfasi en el lloc que ocupa el culte litúrgic i els sagraments, la realitat viva de la icona i de la teologia de la pulcritud que li és inherent, a més de la mística. Un llibre, en definitiva, extraordinàriament valuós per a endinsar-se en una versió del cristianisme que cal conèixer a fons per fer possible i viable el diàleg ecumènic.

Durant el 2016 s'ha commemorat el centenari de la mort de Josep Torras i Bages. Bisbe de Vic durant disset anys, fou autor de nombrosos llibres, escrits pastorals i publicacions que el van convertir en figura remarcable del segle XX. Amb motiu de l'efemèride, el bisbat de Vic —dins el projecte *Episcopus*— ha editat el llibre *Torras i Bages. L'home de l'eternitat*. Es tracta d'un llibre polifònic; l'obra «vol ser una modesta contribució a la recuperació i posada en valor del bisbe de Vic, en el centenari del seu traspàs, i alhora un homenatge a aquest insigne pastor que fecundà amb la seva magna obra el pensament del seu temps». Està estructurat en vuit capítols degudament endreçats i inclou textos i escrits del bisbe de Vic, Romà Casanova, Valentí Miserachs, Norbert Miracle, Miquel Bordas, Ramon Corts, Xavier Baró i fra Valentí Serra, entre d'altres.

Una petita perla que s'ha publicat aquest any és *Vers una espiritualitat dels sentits*, obra de José Tolentino Mendonça, teòleg i poeta portuguès. L'edició, a càrrec de Fragmenta, és un encert, perquè dóna a conèixer a Catalunya una veu encara ignorada a les nostres terres, però amb una gran projecció i reconeixement a Portugal. El llibre, gairebé aforístic, conté frases d'una gran densitat espiritual i filosòfica: «El cos que som és una gramàtica de Déu» (15), «el dol és un mantell de tristesa que amaga dos cossos» (22), «la mirada és fonamental per celebrar la trobada amb nosaltres mateixos i amb els altres» (39). Un text, el de Tolentino, que no deixarà indiferent ningú.

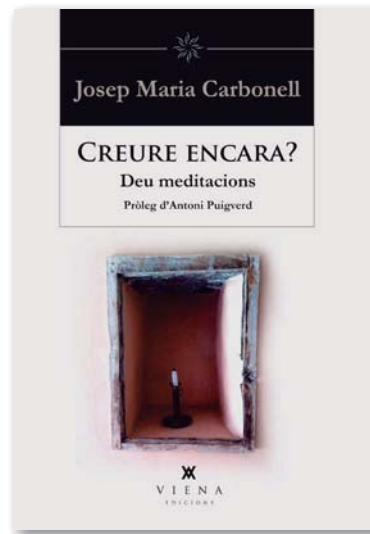
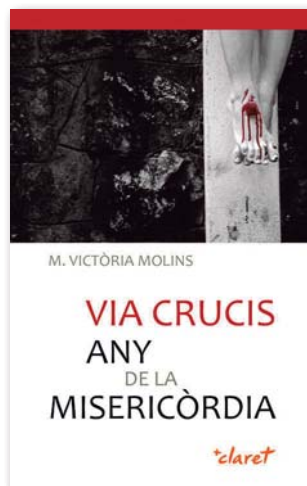
Durant el mes de maig s'ha publicat *Cristianisme i modernitat. Per una inculturació moderna del cristianisme*, de Pere Lluís Font, editat per Cruïlla. Aquest assaig és la síntesi de la XV Aula Joan Maragall. S'hi aborda la qüestió de la compatibilitat entre el cristianisme i la modernitat, que és, sens dubte, el problema número u que aquell té plan-

tejat a Occident en la nostra època. L'autor reivindica la necessitat d'una aclimatació de la fe cristiana a la cultura moderna, tot preconitzant una major receptivitat mútua, la qual cosa comporta l'emergència d'un nou paradigma cristià, més sensible a les evidències culturals del nostre món. A la vegada, sosté que aquesta operació no és un joc de suma zero en què si el cristianisme hi guanya la modernitat hi perd i a la inversa, sinó que tots dos no poden sinó guanyar-hi, perquè en resultarà un cristianisme més creïble i una modernitat més humana.

2. Llibres de meditació i de devoció

Amb motiu de l'any de la misericòrdia, Maria Victòria Molins ha publicat *Via Crucis. Any de la misericòrdia* (Claret). El viacrucis no és solament una devoció popular, en un recorregut simbòlic per les catorze estacions, sinó una meditació pausada i profunda d'aquells passos que els evangelistes ens narren en diferents moments de la seva ignominiosa mort. Jesús va ser condemnat pels poders fàctics del moment perquè van voler esborrar de les seves vides i del seu poble Aquell qui era una pura denúncia amb les seves paraules i la seva conducta. Teològicament, però, encara hi ha més: hi ha l'amor immens de Déu Pare que lliura el seu Fill estimat per la redempció de la humanitat: «Perquè Déu estimà tant el món, que donà el seu Fill Unigènit a fi que tot el qui creu en ell no es perdi, sinó que tingui vida eterna» (Joan 3,16). Som davant d'un llibre de meditació, doncs, que cal llegir pausadament.

Dins de la col·lecció «Sants i Santes» del Centre de Pastoral Litúrgica, s'han publicat, entre d'altres, els títols següents: *Santa Beatriu de Silva, la vivència de la Immaculada*, obra de Carlos Ros; *Santa Tecla, deixeble de Pau, serventa de Déu*, de Jordi Guàrdia; *Maria, Mare de Déu del Remei*, també

de Carles Ros, i *Sant Pacià de Barcelona*, de Joan Torra. Especialment interessant és la síntesi que ens fa el patròleg Joan Torra de la vida i obra de sant Pacià. Hi escriu: «Com que fou bisbe i un bon bisbe, fou escriptor i de molta categoria, i fou teòleg i bon teòleg encara que sense necessitat de fer grans aportacions, però essent ell mateix un molt valuós testimoni de l'ordenament eclesial d'aquells primers temps de la història cristiana, Pacià és reconegut per dret propi com a Pare de l'Església Universal» (pàg. 5).

Josep Maria Carbonell, president de la Fundació Joan Maragall i degà de la Facultat de Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, ha publicat un breu i pensat assaig en clau autobiogràfica i espiritual que té com a títol *Creure, encara? Deu meditacions* (Viena Edicions). L'autor, en un exercici audaç de despullament espiritual, dona a conèixer els motius de la seva fe i, a la vegada, els referents que l'han ajudat a estintolar-la. El llibre que ressenyem és, de fet, un recull de meditacions breus que inviten el lector a transitar cap al moll de l'os de la fe i que vénen precedides per Antoni Puigverd, que mereix ser llegit atentament.

3. Estudis bíblics

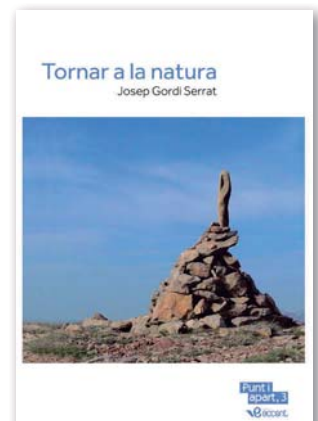
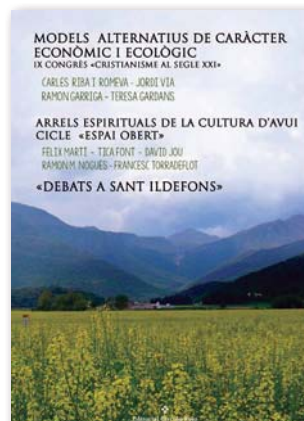
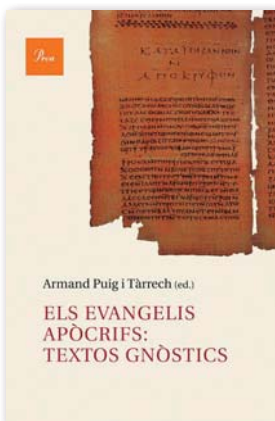
Armand Puig, rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, ha publicat a l'editorial Proa *Els evangelis apòcrifs: textos gnòstics*. Pocs anys després de la mort de Jesús, els primers cristians van crear una nova manera de fer literatura: van inventar el relat evangèlic, amb un èxit clamorós. Hi va haver una proliferació de documents que pretenien explicar qui va ser Jesús de Natzaret i què predicava. Amb el pas dels anys, quatre d'aquests documents es van convertir en els evangelis canònics. D'altres, per diverses

raons, van quedar exclosos del cànon oficial de l'Església i són coneguts com a evangelis apòcrifs. Entre aquests, els evangelis gnòstics formen una col·lecció molt interessant, que va des de l'Evangelí de Maria, descobert el 1896, fins al polèmic Evangelí de Judes, l'any 1983 (restaurat el 2006), passant pels Manuscrits de Nag Hammadi, trobats accidentalment per dos pagesos egipcis el 1945. En aquest llibre es poden llegir aquests textos que són de difícil accés per al lector en llengua catalana.

4. Miscel·lània

L'editorial Mediterrània, en commemoració del cinquantè aniversari dels fets de la Caputxinada (9, 10 i 11 de març 1966), ha presentat el llibre *La Caputxinada. Frares compromesos amb el país i la llibertat*. El llibre ha estat escrit per Clara Fons, amb el pròleg de Joan Botam i fotografies d'època de Guillem Martínez. Els fets de la Caputxinada van canviar la història de Catalunya. Els frares de Sarrià van acollir més de mig miler de persones a l'interior del seu convent, entre les quals hi havia els estudiants de l'assemblea constituent del primer sindicat democràtic d'estudiants de la Universitat de Barcelona, a més d'intel·lectuals, artistes i professors com Salvador Espriu, Antoni Tàpies, Oriol Bohigas, Albert Ràfols Casamada, Maria Aurèlia Capmany, Carlos Barral, Raimon Obiols, José Agustín Goytiso, Pere Quart i Jordi Solé Tura, entre molts d'altres.

Especialment valuosa és també la publicació del llibre coordinat per Jordi Giró i Ahmed Benallal, del Grup de Recerca Islamocristià (GRIC) de Barcelona, titulat *Les parelles mixtes islamocristianes: un amor transgressor que posa a prova prejudicis i fronteres* (Claret). És un llibre que conté

testimonis, reflexions i documents teòrics sobre els matrimonis mixtos. Aquesta publicació és especialment adient perquè, en un món global i interreligiós com el nostre, és cada cop més freqüent la unió afectiva entre persones que participen de creences, valors i tradicions espirituals diferents. La parella interreligiosa esdevé un àmbit de diàleg i una mostra fefaent del fet que viure junts és possible i, a més a més, enriquidor per als dos membres de la parella. En definitiva, un encert, perquè ajudarà a trencar tòpics i estereotips sobre l'islam.

Pulcrament editat per Columna, *El nom de Déu és la misericòrdia* és un llibre-entrevista del papa Francesc elaborat per Andrea Tornielli que mereix ser ressenyat en un panorama d'aquestes característiques. Tal com diu el periodista, «aquest llibre és fruit d'una entrevista que va començar a la seva habitació, a la Casa de Santa Marta del Vaticà, una tarda molt xafogosa del juliol passat, pocs dies després que ell tornés del viatge a Equador, Bolívia i el Paraguai» (pàg. 19). L'entrevista, fresca i directa, conté alguns pensaments que val la pena meditar. S'hi pot llegir: «La misericòrdia és el primer atribut de Déu. És el nom de Déu. No hi ha situacions de les quals no puguem sortir, no estem condemnats a enfonsar-nos a les arenes movedisses» (pàg. 116).

Especialment pedagògic és el llibre publicat per Francesc Riu titulat *Carta del papa Francesc. Ecologia integral* (Edebé), una guia per a endinsar-se en l'encíclica *Laudato si*, publicada per Jorge Mario Bergoglio. Pulcrament editat, el text en qüestió és una presentació molt didàctica dels continguts d'aquesta encíclica amb un llenguatge que pot ser intel·ligible als més joves. Està pensat, es-

sencialment, per a un ús escolar, però serà un text valuós per a qualsevol persona no iniciada en la Doctrina Social de l'Església. Diu l'autor: «Hauria de ser una publicació que, fidel al text original, simplifiqués i expliqués, sovint recorrent a altres paraules i expressions, allò mateix que el Papa ha volgut transmetre» (pàg. 11). Certament, el llibre reïx en el seu propòsit.

L'editorial Círculo Rojo ha publicat un llibre que, de fet, conté tres textos de naturalesa molt diferent. El títol és *Models alternatius de caràcter econòmic i ecològic* i recull les actes del Congrés de Cristianisme al segle XXI. S'hi recullen ponències de Carles Riba, Jordi Vila, Ramon Garriga i Teresa Guardans. També s'hi inclouen conferències celebrades dins el marc Espai Obert, a càrrec de Fèlix Martí, Tica Font, David Jou, Ramon Maria Nogués i Francesc Torradeflot i, finalment, el text inclou una sèrie de debats celebrats a la comunitat cristiana de Sant Ildefons. El text respecta el to oral de les exposicions i la vivesa de les discussions i aprofundeix en temes de moltíssima actualitat. Mereix una atenció especial el debat titulat «Quina hauria de ser la resposta del cristià davant els reptes del món d'ara», amb la participació de Tica Font i Jaume Botey.

Josep Gordi Serrat, professor de geografia a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona, ha publicat *Tornar a la natura* a Papers amb Accent, un epistolari mig fictici, mig real, sobre l'espiritualitat que neix de la contemplació i el gaudir de la naturalesa. Tot el text traspuja admiració pels paisatges naturals i un profund sentit de comunió amb tots els éssers. Vindica el retorn a la naturalesa i a tots els valors intangibles que hi descobrim, valors que, en gran part, han estat eclipsats per la tecnocràcia.

JA SÓN A LA VOSTRA DISPOSICIÓ LES TAPES I ELS ÍNDEXS DE 2016 PER A

«SERRA D'OR»

TAPES I ÍNDEXS: 17 €

(més 6 € de despeses de tramesa)

*Recordeu que també podeu adquirir els dels anys anteriors al mateix preu.
Per a demanar-los, només heu d'adreçar-vos a:

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Ausiàs Marc, 92-98 int. - 93 245 03 03 - comanda@pamsa.cat - www.pamsa.cat